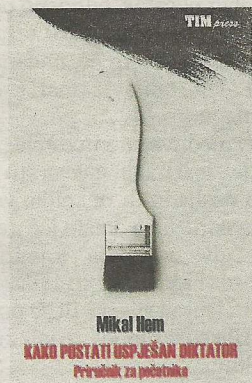

Koliko zabavno, toliko strašno štivo: detalji iz života najgorih diktatora

Norveški pisac i novinar mudro je odabrao formu priručnika za samopomoć: čitatelju nudi upute kako da sam postane diktator

Ne tako davno, u vreme sukoba velikih ideologija, poneki je tiranin znao imati jako visok rejting i u demokratskim zemljama, osobito među intelektualcima zaljubljenim u bilo koju alternativu teskobnoj i „banalnoj“ slobodi: koliko su samo 30-ih obožavani Hitler i Mussolini, ili 40-ih i 50-ih Staljin, a 60-ih Mao...

A onda je globalno prevladala demokratska legitimizacijska paradigma vladavine, pa su diktatori svih provenijencija nekako izašli iz mode, štaviše, proglašeni su nekom vrstom retrogradnih utvara, krvavih pajaca, nižerazrednih strašila iz istorijskog muzeja strave...

Mikal Hem, norveški novinar i pisac s bogatim iskustvom potucanja po kojekakvim trećesvetskim destinacijama gde se diktatorske slobode i ljudske neslobode shvataju vrlo elastično, kao da je napisao ovaj „priručnik za početnike“ sa željom da nas podseti ne samo na to kakve su sve nakaradne i monstrozne vladavine takoreći do juče bile normalna stvar, nego koliko ih zapravo i danas ima, čim se malo odmaknemo sa „glavnih ulica“ našeg globusa. Za ovu je svrhu mudro odabrao formu self-help priručnika; drugim rečima, umesto ispravnog, ali dosadnog dociranja zašto „ne valja“ živeti u diktaturi, Hem je čitaocu ponudio mamac u vidu uputstva kako da sam postane diktator... I po mogućnosti to i ostane, te još i preživi to zanosno, ali rizično iskustvo. Ali zašto bi, zaboga, neko uopšte želeo da postane diktator, pa makar i samo u mašti? U vama se buni instinkt dobro odgojenog demokratskog građanina, ali pisac ima odgovor: „Kao diktator možete zgrnuti golemo bogatstvo, pisati bestselere, graditi spomenike, palače i gradove sebi u slavu, imati neograničen pristup privlačnim seksualnim partnerima i uživati u luksuzu.“ Kad tako pogledate, da li vam ta ideja i dalje zvuči odbojno? Tako sam i mislio...

Ozbiljno govoreći, na dvestotinak stranica prohodne knjižice Hem nudi preobilje podata-

Norveški pisac piše na temelju bogatog iskustva potucanja po svijetu

ka i dogodovština, mikroportrete tiranskih umova, lucidne krokije sumanutih ideologija u ime kojih su vladali ili vladaju, instruktivne prikaze načina na koje su se nezamislivo bogatili i bahatili, šepurili se po svojim državama-posedima i kupovali „respekt“ ostatka sveta, i još mnogo toga. Svaki je detalj ludo zabavan (ako možete da zaboravite da iza njega stoji stvarna patnja), ali celina je prestrašna: ona je svojevrsni brevijar imoralnih nastranosti. Ključno je ono što Hem nigde ne kaže, ali što je sve vreme tu negde: o da, diktatura je odlična, ali smo pod uslovom da ste diktator. Pa čak i to se zna završiti jako loše po vas...

Ključno je ono što Hem nigdje ne kaže, ali je sve vrijeme tu: diktatura je odlična ako ste vi diktator ...

Na dvjestotinjak stranica prohodne knjižice pisac nudi mikroportrete tiranskih umova, anegdote o njima